

हृद्वात्री f. ein best. Heilmittel, = क्लिवावली Nigh. Pa.
हृदित (हृद् + 1. क्ति) adj. dem Herzen d. i. dem Magen zusa-
gend H. an. 2, 391. MRD. j. 65.

हृदलं adj. etwa herüberwältigend d. h. in's Herz treffend: Bogen
AV. 5, 18, 8. vielleicht entstellt.

हृद्दे n. Titel eines Tantra Verz. d. Oxf. H. 109, a, 6. °तल 34.
हृद्य und हृद्य (von हृद्) P. 6, 3, 50. 1) adj. a) im Herzen —, im In-
nern befindlich; = हृत् H. an. 2, 390. fg. MRD. j. 65. एता घर्षति हृ-
द्यात्समुद्रात् innerst RV. 4, 58, 5. AV. 16, 3, 5. साकं प्रतिष्ठा हृद्या न-
यद्य RV. 10, 73, 6. प्रतिस्था। हृद्या। Padap., besser wohl हृदि। घा. —

b) was dem Herzen d. h. dem Innern, Magen zusagt, stomachicum, a
cordial; mundend: Speisen u. s. w. M. 3, 227. BHAG. 17, 8. MBH. 1, 7714.
SUÇA. 1, 117, 3. 135, 17. 223, 20. 225, 10. 2, 45, 19. 190, 14. VĀGBH. 1, 6, 111.
VARĀH. BRH. S. 48, 28. घ० SUÇA. 1, 191, 8. 2, 190, 11. 14. = हृदित H.
an. MRD. — c) an's Herz gewachsen, innig geliebt P. 4, 4, 95. AK. 3, 2,
3. H. an. MRD. मूनुं न माता हृद्यं सुषोवम् Herzskind RV. 5, 42, 2. पुत्रा-
णां हृद्यतमः TB. 2, 3, 44, 4. यो यस्य हृद्यः Spr. (II) 2109, v. 1. घर्ष
BRĀG. P. 3, 15, 37. — d) dem Herzen zusagend so v. a. angenehm, lieb-
lich, reizend, hübsch H. 1445. HALĀJ. 1, 146. 4, 4. Gegenden R. GORR. 1,
51, 4. KATHĀS. 20, 283. MĀRK. P. 63, 1. BRĀG. P. 4, 6, 28. Gebäude KATHĀS.
18, 319. Früchte 81, 21 (हृद्यानि zu lesen). Schmucksachen MBH. 3,
1818. Geruch R. 1, 3, 15. Spr. (II) 7106. 7263. VARĀH. BRH. S. 77, 4. Far-
ben 48, 27. Reden, Erzählungen MBH. 7, 3353. R. GORR. 1, 71, 19. 3,
13, 1. 4, 54, 7. KATHĀS. 1, 44. 86, 3. रसक्रम 14, 62. Brüste R. 3, 52, 25.
Personen M. 7, 77. 9, 94. KĀM. NĪTIS. 4, 62. Spr. (II) 1105. Gtr. 4, 20.
WEBER, KR̥SHNĀG. 266. RĀGĀ-TAR. 6, 165. compar. °तर MBH. 5, 149.
Verz. d. Oxf. H. 199, a, 4. — 2) m. a) Zauberspruch P. 4, 4, 96. H. an.
MRD. — b) N. pr. eines Mannes MBH. 2, 295. — 3) f. घ्रा eine best. Heil-
pflanze, = वृद्धि H. an. MRD. — 4) n. weisser Kümmel H. an. die aro-
matische Rinde der Laurus Cassia ÇABDAR. im ÇKDR.

हृद्यगन्ध 1) adj. angenehm riechend SUÇA. 1, 161, 18. — 2) m. Aegle
Marmelos Corr. (बिल्व) GĀṬĀDH. im ÇKDR. — 3) f. घ्रा Jasminum grandif-
lorum RĀGĀN. 10, 76. — 4) n. a) eine Art Kümmel RATNAM. 100. ÇAB-
DAR. im ÇKDR. — b) schwarzes Salz RĀGĀN. 6, 96.

हृद्यगन्धक n. eine Art Salz, = सौवर्चल RĀGĀN. 6, 93.

हृद्यगन्धि n. eine Art Kümmel RATNAM. im ÇKDR. गन्ध० unsere Hdschr.

हृद्यता f. nom. abstr. 1) zu हृद्य 1) b) SUÇA. 1, 218, 4. — 2) zu हृद्य
1) d) KĀM. NĪTIS. 3, 10.

हृद्योतं (हृद्योत Padap., vielmehr हृद् + योत) m. inneres Ge-
brechen (vgl. RV. 1, 50, 11) AV. 1, 22, 1.

हृद्योतन (हृद् + यो०) adj. das Herz brechend: हृद्योतनि द्विषतां यी-
हि श्रीभम् AV. 5, 20, 12.

हृद्योतभेषजं n. ein Heilmittel gegen innere Krankheiten AV. 6, 24, 1.

हृद्गुं f. 1) = हृद्वाग als best. Krankheit RĀGĀN. 20, 14. — 2) Herze-
leid BRĀG. P. 6, 14, 51.

1. हृद्गै m. = हृदपरोग P. 6, 3, 51. 1) inneres Leiden RV. 1, 50, 11.
— 2) Herzkrankheit (als best. Krankheit), Wisse vermuthet angina pec-
toris; = घ्रास RĀGĀN. 20, 14. — SUÇA. 1, 172, 8. 219, 11. 226, 19. 2, 45

10. 186, 14. 256, 20. 421, 6. 464, 8. 12. KĀKRAD. 239. MĀDH. NID. 52. BRĀ-
VAPR. 7. Verz. d. B. H. No. 941. 949. 963. 967. Verz. d. Oxf. H. 306, b,
27. 316, a, 1 v. u. 357, a, No. 849. fg. VARĀH. BRH. S. 101, 44. — 3) Herze-
leid Spr. (II) 7481. die Liebe BRĀG. P. 10, 33, 40.

2. हृद्वाग (aus ὕδρωχος) m. der Wassermann im Thierkreise VARĀH.
BRH. 1, 8.

हृद्वागवैरिन् m. Terminalia Arguna W. et A. (Feind der हृद्वाग ge-
nannten Krankheit) ÇABDAR. im ÇKDR.

हृद्वागिन् adj. an der हृद्वाग genannten Krankheit leidend SUÇA. 1,
11, 11. 2, 466, 2. KĀKRAD. 242, 7.

हृद्वाटक m. Bauch ÇABDAR. im ÇKDR.

हृन्मन्त्र m. ein best Spruch Verz. d. Oxf. H. 105, b, 3.

हृन्मोह m. etwa Herzebeugung KĀRAKA 10, 9.

हृत्छास (हृद् + लास) m. P. 6, 3, 50. Hüpfen des Herzens d. i. Herz-
klopfen, Herzstöße (wie vor dem Erbrechen) SUÇA. 1, 90, 11. 97, 8. 247,
9. 2, 403, 15. 458, 14 (= थूत्कारण Comm.). प्रवृत्० 185, 8. MĀLATIM. 87,
9. = हृत्का H. 468.

हृत्छासक m. dass. SUÇA. 2, 465, 1. f. °सिका KĀRAKA 10, 1.

हृत्छोष (हृद् + लोष) P. 6, 3, 50. Scrupel des Herzens, Zweifel: सत्य०
adj. MBH. 12, 9367. व्यपेत० adj. (मनस्) 10821. सहृत्छोषेन (so zu lesen
st. सक०) चेतसा R. 6, 100, 19. विचिकित्सा तु हृदप्ये घने यस्मिन्प्रजायते।
सहृत्छोषं तु विज्ञेयं पुरीषं तु स्वभावतः ॥ PRĀJAGĪTAV. im ÇKDR. unter
सहृत्छोष. = तर्क TRIK. 3, 2, 15. = उत्कलिका H. 314. HALĀJ. 4, 57. =
ज्ञान RĀGĀN. im ÇKDR. = ब्राह्मसुख und वासना NĪLAK. zu MBH.

हृत्छोचन (हृद् + लोचन) n. das Herz als Auge Verz. d. Oxf. H. 37,
a, No. 90.

हृषी = घृप्तिसेमौ ÇKDR. angeblich nach dem MBH. wohl nur ein
verlesenes शृषी die beiden R̥shi.

हृषीक URĀDIS. 4, 17. n. Sinnesorgan AK. 1, 1, 4, 17. TRIK. 3, 3, 306.
H. 1383. HALĀJ. 2, 380. HARIV. 14950. BRĀG. P. 1, 8, 38. 2, 6, 33. 3, 26,
28. 4, 24, 64. 10, 14, 33. PANĀR. 2, 7, 39. KĀIKH. 20, 9 (nach AUFRECHT).
— Wort und Bedeutung aus हृषीकेश geschlossen. Vgl. इहृषीक.

हृषीकानाथ m. ein N. Vishṇu's oder Kṛṣṇa's PANĀR. 3, 2, 3. nach
हृषीकेश gebildet.

हृषीकाश्रम m. N. pr. eines Mannes HALL 102.

हृषीकेश m. 1) ein N. Vishṇu's oder Kṛṣṇa's AK. 1, 1, 2, 13. H.
214. HALĀJ. 1, 23. BHAG. 1, 15. 21. 24. 2, 9. 10. 11, 36. 18, 1. MBH. 1, 24.
कर्षात्सुखात्सुखेद्यर्थाद्दृषीकेशत्वममुते 5, 2567. 12, 893. HARIV. 10. 14114.
हृषीकाणीन्द्रियाण्यङ्गुस्तेषामीशा यतो भवान्। हृषीकेशस्ततो विज्ञो
व्यातो देवेषु केशव ॥ 14950. R. 1, 45, 30. 6, 102, 12. VP. 2, N. 2. WEBER,
KR̥SHNĀG. 294. BRĀG. P. 1, 3, 23. 2, 4, 11. 3, 13, 12. RĀGĀ-TAR. 5, 100. Ist
nicht in हृषीक + ईश, sondern in हृषी (vgl. हृषीवत्) + केश zu
zerlegen und bedeutet demnach dessen Haupthaar zu Berge steht; vgl.
हृष् — 2) Bez. des 10ten Monats VARĀH. BRH. S. 105, 15. — 3) N. pr.
eines Tirtha, an dem Vishṇu als Hṛṣhikēṣa verehrt wurde, Verz.
d. Oxf. H. 149, a, 33. — 4) Herr —, Gebieter der Sinne, vom मनस् BRĀG.
P. 4, 24, 36.

हृषीकेशर m. Herr —, Gebieter der Sinne: Kṛṣṇa BRĀG. P. 5, 18, 19.